

nemzetre hivatkozás ne kerüljön konfliktusba a konzervatív rend és stabilitás igényével [...] különbséget kell tenni a haza iránti feltétlen kötelességérzet és az olyan egyéni viszonyulás között, melyet hazaszeretetnek neveziünk.”

A konzervativizmus hazai érvényesülését nehezíti, hogy a fogalmat már évtizedek óta igyekeznek – a felvilágosultlansággal azonosítva – lejáratni, de leginkább az a sajátos posztkommunista helyzet, melyet Lánczi „konzervatív paradoxonnak” nevez: a régi rendszer haszonélvezőinek van élő hagyománya, illetve a fennálló helyzet stabilizálása elsősorban az ő érdekük, míg a konzervatívok az igazi értékek védelmében sokszor radikális, tehát tőlük idegen lépésekre kényszerülnek. Ez a csapda azonban a szerző reményei szerint idővel magától el fog tűnni.

Lánczi lényegre törő stílusát jellemzi, hogy futólag elejtett megjegyzései mögött is nagy távlatok nyílnak. Ilyen megjegyzése például, hogy az amerikai típusú demokrácia szükségszerűen rombolja a kultúrát, mert túlságosan támaszkodik a tömegemberre. A demokrácia és a diktatúra fogalmának történeti vizsgálata során pedig azt állapítja meg, hogy a régiek a szabadság biztosítékát az erényben látták, a maiak a demokráciában.

STURM LÁSZLÓ

(*Attraktor Kiadó, Máriabesnyő–Gödöllő, 2002, 120 oldal, 790 Ft*)

OLÁH GYÖRGY:

Életem és a mágikus kémia

Napjainkban a tudományok erőteljes tagolódása folytán csekély esélye van annak, hogy egy szaktudományos, valamely területet aprólékos részleteSSéggel bejáró munkát a szaktudósokon kívül sokan mások is kézbe vegyenek. Nem így áll a helyzet a komoly elismerést elért kutatók – nemegyszer regényes – életrajzi visszaemlékezéseivel, melyek annál többek érdeklődésére tarthatnak számat. Oláh György *Egy Nobel-díjas önéletrajzi gondolatai* alcímű, számos fényképet is tartalmazó könyve valóban végigtekintő szerzője életútját neveltetéséről napjainkig – a távozást Magyarországról 1956-ban, a Londonon át Montrealba, majd a clevelandi egyetemre, végül Los Angelesbe vezető, a Loker Szénhidrogén-kutató Intézet megalapításával révbe érni látszó utat, miközben természetes mód részletesen szó esik az 1994-ben megítélt kémiai Nobel-díjról is. Ugyanakkor a kötet nem csak önéletrajz. Leginkább talán akképp lehetne mondani: tudományos életrajz.

A kémia érdekesítő, „mágikus” területei iránt nyitott olvasó színes és élvezetes, mégis pontos képet kaphat Oláh György tudományos pályájáról, érdeklődésének alakulásáról. Többek között olyan kérdések foglalkoztatták a tudóst, mint a szénből és hidrogén-

ből álló szerves vegyületek rendkívül erős savas rendszerekben (úgynevezett szupersavas környezetben) való viselkedése (reakciói), a pozitív töltésű ionok (töltéssel rendelkező részecskék, adott esetben molekulák, különféle szénvegyületek) nem klasztrikus formái vagy a hiperszénkémia alapvetése. A gondolatmenet nem egyszer érinti az alapkutatások és az ipari alkalmazások kapcsolatát, továbbá különös súllyal esik latba a környezetvédelem és az új típusú energiaforrások kérdése. A fölfedezett összefüggések ismertetése révén az olvasó egyúttal betekintést nyer a kémiai kutatás természetébe és logikájába. E tekintetben öröndetes a kötetet kiegészítő név- és tárgymutató, jóllehet – megkönnyítendő a nem szakmabeli érdeklődők kémiai ismereteinek fölidézését – talán hasznos lett volna a gyakrabban előforduló fogalmak, illetve elnevezések rövid magyarázata is. A szép kiállítású és általában gondosan szerkesztett kötetbe sajnos néhány értelemzavaró nyomdahiba is becsúszott.

A legnagyobb tudományos kitüntetés birtokosaitól nemritkán azt is elvárják, hogy szóljanak a sokakat foglalkoztató társadalmi, kulturális, sőt az emberiség sorsát érintő problémákról. Oláh György megbecsülendő szerénységgel vallja be saját tudásának, magának a tudománynak a korlátait, ámde nem is söpri le könnyeden a véleményét tudakoló kérdéseket: a második fejezetből a tudományos tudás-

sal kapcsolatos átfogó, a természet- és a bölcsészettudomány (vagy a művészet) rokonságát valló, a tudomány s vallás viszonyát illető nézeteit ismerhetjük meg, míg a könyv utolsó szakasza – a személyes életpálya, a tudósi alkat és a nehézségekkel való szembenézés tényezőit is mérlegelve – az oktatás fontosságát emeli ki.

Oláh György többször hangsúlyozza háláját az őt és családját befogadó ország iránt, de szülőhazájától sem fordult el: amikor lehetőségei engedték, igyekezett támogatni, segíteni a főként fiatal magyar vegyészeket. Nem kerüli meg ugyanakkor, hogy a számos magyar születésű Nobel-díjas között miért nem akadt olyan, aki hazájában végzett kutatásaiért részesült volna az elismerésben – kivéve az 1937-ben kitüntetett Szent-Györgyi Albertet, aki „csak” később, a világháborút követően vándorolt ki az Egyesült Államokba.

BENGI LÁSZLÓ

(Fordította Pálincás János és Zsengellér Annamária, Better Kiadó – Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2002, 320 oldal)

PAUL RICOEUR –
ANDRÉ LACOCQUE:

Bibliai gondolkodás

Az egzegéta Lacocque és a filozófus Ricoeur elhatározta, hogy a Biblia